Socialutskottets betänkande 1983/84:33

om vissa socialtjänstfrågor (prop. 1983/84:174)

Sammanfattning

I betänkandet behandlas proposition 1983/84:174 om vissa socialtjänstfrågor, vari föreslås ett flertal lagändringar av huvudsakligen teknisk karaktär i socialtjänstlagen (1980:620), lagen (1980:621) med särskilda bestämmelser om vård av unga (LVU) och lagen (1981:1243) om vård av missbrukare i vissa fall (LVM).

Vidare behandlas en med anledning av propositionen väckt motion (c), vari yrkas ändring av lagförslaget såvitt avser regler om verkställighet av beslut om bistånd enligt socialtjänstlagen.

Utskottet tillstyrker propositionens förslag och avstyrker motionen.

Utskottets m- och c-ledamöter reserverar sig mot beslutet såvitt avser verkställighet av beslut om bistånd enligt 6 § socialtjänstlagen.

Propositionen

Regeringen har i proposition 1983/84:174 föreslagit riksdagen att anta i propositionen framlagda förslag till

1. lag om ändring i socialtjänstlagen (1980:620),
2. lag om ändring i lagen (1981:1243) om vård av missbrukare i vissa fall,
3. lag om ändring i lagen (1980:621) med särskilda bestämmelser om vård av unga.

Lagförslagen redovisas i *bilaga* till betänkandet.

Motion

I motion 1983/84:2842 av Ulla Tillander (c) och Rosa Östh (c) hemställs att riksdagen beslutar att beslut om bistånd enligt 6 § socialtjänstlagen fattade av besvärsinstanser skall gälla först då de vunnit laga kraft, om inte starka skäl i det enskilda fallet talar för motsatsen.

Utskottet

Inledning

Den 1 januari 1982 trädde socialtjänstlagen (1980:620) (SoL) i kraft, varvid bl. a. barnavårdslagen (1960:97), lagen om nykterhetsvård (1954:579) och lagen om socialhjälp (1956:2) upphörde att gälla.

Socialtjänstlagen kompletteras av dels lagen (1980:621) med särskilda

bestämmelser om vård av unga (LVU), dels lagen (1981:1243) om vård av missbrukare i vissa fall (LVM). LVU ger möjlighet att bereda underåriga erforderlig vård när sådan inte kan åstadkommas på frivillig väg. LVM ger en motsvarande möjlighet när det gäller vuxna missbrukare av alkohol eller narkotika.

Socialberedningen (S 1980:07) har uppdraget att följa och utvärdera socialtjänstreformen. Beredningen har i december 1982 erhållit nya direktiv (Dir. 1982:106) som ersätter de tidigare utfärdade direktiven.

Beredningen överlämnade i oktober 1983 ett delbetänkande (Ds S 1983:16) Erfarenheter av LVM och vissa andra socialtjänstfrågor.

I propositionen föreslås vissa ändringar i socialtjänstlagen, LVM och LVU som bygger på detta beredningens delbetänkande. Vidare föreslås tillägg i socialtjänstlagen och LVU beträffande förverkande av berusningsmedel m. m. på socialtjänstens institutioner. Detta förslag grundas på en promemoria som har upprättats inom socialdepartementet. Både beredningens betänkande och promemorian har remissbehandlats.

Bistånd enligt 6 § socialtjänstlagen

Enligt 3 § socialtjänstlagen har kommunen det yttersta ansvaret för att de som vistas i kommunen får det stöd och den hjälp de behöver. Enligt 6 § samma lag har vidare den som vistas i kommunen rätt till bistånd för sin försörjning och sin livsföring i övrigt, om hans behov inte kan tillgodoses på annat sätt. Den enskilde skall genom biståndet bl. a. tillförsäkras en skälig levnadsnivå.

Reglerna om bistånd avser såväl ekonomiskt bistånd (socialbidrag) som bistånd i annan form, t. ex. daghemsplats, social hemhjälp eller vård och behandling av t. ex. missbruksproblem. Om socialnämnden inte bifaller en ansökan om bistånd kan den enskilde överklaga beslutet hos länsrätt genom besvär (73 §).

Varken i socialtjänstlagen eller lagens förarbeten anges om socialnämnden är skyldig att omedelbart verkställa ett beslut om bifall till begäran om bistånd som efter besvär fattats av länsrätt eller kammarrätt, eller om nämnden kan avvakta tills ett sådant beslut vunnit laga kraft (dvs. inte längre kan ändras efter nytt överklagande). I den tidigare socialhjälpslagen fanns däremot en särskild bestämmelse i detta ämne. Där föreskrevs att om en länsstyrelse eller en kammarrätt hade förordnat att socialhjälp skulle meddelas så skulle beslutet gå i verkställighet utan hinder av förd klagan (58 §).

Frågan har varit föremål för prövning i regeringsrätten (mål nr 4375-1982). Regeringsrätten slog därvid fast att ett av länsrätten (eller kammarrätten) meddelat beslut om bistånd inte behöver verkställas förrän det har vunnit laga kraft. Beslutet fattades med tre röster mot två. Två av de ledamöter som ingick i majoriteten konstaterade att förarbetena till socialtjänstlagen med

tystnad förbigår frågan och att mycket tyder på att den helt enkelt har förbisetts vid lagens tillkomst. Gängse lagtolkningsmetoder gav föga ledning i det föreliggande fallet enligt de båda ledamöterna.

De anförde vidare följande.

Å andra sidan är det inte givet att den gamla ordningen med omedelbar verkställighet utan vidare – i enlighet med den ofta tillämpliga regeln att för den enskilde gynnande beslut blir omedelbart gällande gentemot det allmänna – bör gälla socialtjänstens bistånd enligt 6 §. Den nya lagen innehåller nämligen åtskilligt som talar däremot i de fall, då socialnämnden vägrat bistånd men överprövningen resulterat i ett underkännande av socialnämndens ståndpunkter. Med den nya lagens relativitet i fråga om såväl behovet av bistånd ("skälig levnadsnivå") som biståndets utformning med hänsyn till kommunens resurser måste rimligen antalet gränsfall där bedömningen växlar mellan instanserna öka. Utrymmet för bistånd för tillgodoseende av individuella behov anges i förarbetena vara större i den nya lagen än i den gamla, liksom utrymmet för förebyggande och rehabiliterande insatser. Levnadsnivån och de kommunala resurserna och prioriteringarna skiftar vidare mellan olika kommuner, vilket allt innebär osäkerhetsfaktorer vid överinstansernas prövning. Bistånd kan också utgå i form av tjänster, till vilka sökande står i kö. Att alltid kräva omedelbar verkställighet av besvärsmyndighetens beslut att bistånd skall utgå synes innebära betydande risker inte bara för att kommunen gör ekonomiska förluster – mottaget socialbidrag kan återkrävas endast under särskilda förutsättningar, till vilka ändrad utgång i högre instans inte hör – utan också för att det vållar oreda i administrerandet av vissa former av kommunal service och kan gå ut över någon som inte för talan i saken. En ordning synes böra eftersträvas där i det konkreta fallet den enskildes intresse av snabb hjälp, när sådan behövs, kan vägas mot det allmänna intresset av att kommunen inte drabbas av kostnader, som slutligt visar sig ha varit onödiga, eller att andra sökande till kommunal service inte tvingas stå tillbaka utan att den biståndssökandes behov verkligen varit större.

En ledamot hade samma uppfattning i sakfrågan som de nyss citerade men en något annan motivering för sitt ställningstagande.

Två ledamöter hade emellertid en annan uppfattning. De ansåg att övervägande skäl talade för att länsrättens överklagande dom skulle anses gälla omedelbart.

Socialberedningen konstaterade i sitt betänkande att kommunen visserligen har det yttersta ansvaret enligt 3 § socialtjänstlagen för att de som vistas i kommunen får det stöd och den hjälp som de behöver. Om socialnämnden i motsats till länsrätten anser att behov av hjälp inte föreligger och därför överklagar domen, kan det dock ifrågasättas om nämnden på grund av detta yttersta ansvar anser sig skyldig att verkställa länsrättens dom helt eller delvis för att tillgodose eventuella trängande behov. Beredningen anförde vidare att den hjälp som den enskilde behöver och som han har rätt till enligt 6 § i regel är av den arten att den måste lämnas omedelbart då den skall täcka ett akut vårdbehov. Beredningen föreslog därför att socialtjänstlagen kompletteras med en bestämmelse som innebär att en domstols beslut i avgöranden

som rör bistånd i normalfallen skall verkställas omedelbart. Socialnämnden måste då söka inhibition för att slippa verkställa domstolens beslut. Beredningen uteslöt dock inte att det finns situationer där det är uppenbart att frågan kan bli föremål för olika ställningstaganden. Domstolens beslut berör kanske mer en principfråga än klagandens omedelbara behov av hjälp. Risken för kommunen att drabbas av en onödig förlust kan också i undantagsfall få anses väga tyngre än den enskildes rätt att få beslutet omedelbart verkställt. Domstolen bör i sådana fall enligt beredningen ha möjlighet att förordna att dess beslut om bistånd inte behöver verkställas förrän det har vunnit laga kraft.

Remissinstanserna har med något undantag tillstyrkt förslaget.

I propositionen föreslås i enlighet med beredningens förslag en regel om verkställighet som innebär att om rätten har bifallit den enskildes talan om bistånd så är socialnämnden skyldig att omedelbart verkställa beslutet. Domstolen kan dock förordna att biståndet inte behöver utges förrän beslutet har vunnit laga kraft.

I *motion 1983/84:2842 av Ulla Tillander (c) och Rosa Östh (c)* begärs att riksdagen beslutar att beslut om bistånd enligt 6 § fattade av besvärsinstanser skall gälla först då de vunnit laga kraft om inte starka skäl i det enskilda fallet talar för motsatsen. Motionärerna anför att de mest akuta behoven i allmänhet blir tillgodosedda genom socialnämndens beslut. De beslut som överklagas hos länsrätt torde därför mestadels vara av mindre akut karaktär. Motionärerna anser därför att när länsrätt eller kammarrätt meddelat beslut om bistånd skall socialnämnden endast i undantagsfall behöva verkställa beslutet omedelbart då särskilda skäl föreligger. Ett skäl kan vara om länsrätten finner att kommunen åsidosatt sitt yttersta ansvar enligt 3 § socialtjänstlagen. I sådant fall bör enligt motionärerna besvärsinstansen besluta att domen skall gälla omedelbart. Anser kommunen beslutet vara felaktigt bör möjlighet finnas att begära inhibition samtidigt som besvär anförs i högre instans.

Här kan vidare nämnas att utskottet berört samma fråga i betänkandet SoU 1983/84:1 med anledning av ett annat motionsyrkande. Utskottet uttalade då (s. 40), efter att ha konstaterat att någon skyldighet för socialnämnden att verkställa rättens beslut inte föreligger förrän beslutet vunnit laga kraft, att det får antas att socialnämnderna ändå lämnar bistånd i sådana fall då sökandens behov av bistånd är trängande. Utskottet hänvisade vidare till att socialberedningen hade frågan uppe för behandling.

Utgångspunkt för socialberedningens förslag är antagandet att socialnämnden i allmänhet inte anser sig ha anledning att verkställa länsrättens eller kammarrättens beslut om bifall till begäran om bistånd om nämnden själv överklagar detta beslut. Detta framstår som ett rimligt antagande. Även om nämnden har det yttersta ansvaret för att de som vistas i kommunen får det stöd och den hjälp de behöver är det troligt att nämnden om den

överklagar beslutet om bistånd i allmänhet inte anser den enskildes behov vara trängande.

För att säkerställa att den enskilde utan dröjsmål får det bistånd som rätten anser honom vara i behov av krävs därför en möjlighet för domstolen att i förekommande fall besluta om omedelbar verkställighet.

I detta sammanhang bör nämnas stadgandet i 28 § förvaltningsprocesslagen (1971:291), enligt vilket domstol som har att pröva besvär kan förordna att det överklagade beslutet tills vidare inte skall gälla (inhibition) och även i övrigt förordna rörande saken (interimistiskt beslut). Socialberedningen har i sitt betänkande (s. 108) berört möjligheten att lösa frågan om omedelbar verkställighet av beslut om bistånd med hjälp av denna bestämmelse, men i avsaknad av något vägledande avgörande från regeringsrätten i denna fråga inte ansett det vara en framkomlig väg. I JO:s remissvar över beredningens förslag förordas dock en sådan lösning (se socialdepartementets sammanställning av remissvaren i Bilaga Dvr V 2384/83 s. 11). Enligt JO kan de intressen beredningen genom sitt förslag velat tillgodose beaktas vid en tillämpning av 28 § förvaltningsprocesslagen såvitt avser av domstolarna meddelade beslut. I propositionen föreslås emellertid införande av en särskild bestämmelse i socialtjänstlagen i enlighet med beredningens förslag. Med hänsyn till önskvärdheten av klara regler i fråga om den enskildes rätt att påkalla omedelbar verkställighet av beslut om bistånd m. m. ansluter sig utskottet till bedömningen att socialtjänstlagen bör kompletteras på denna punkt. I likhet med föredragande statsrådet (prop. s 28) vill utskottet påpeka att detta inte innebär någon förändring i domstolarnas möjlighet att tillämpa 28 § förvaltningsprocesslagen i avvaktan på slutligt beslut.

Ett tillägg av detta slag till socialtjänstlagen kan lagtekniskt utformas på två sätt. Den ena möjligheten – som föreslås av socialberedningen och i propositionen – är att beslutet gäller omedelbart men att domstolarna kan förordna att det skall verkställas först sedan det har vunnit laga kraft. Den andra möjligheten – som föreslås i motionen – är att beslutet gäller först sedan det har vunnit laga kraft men med möjlighet för rätten att förordna att det skall gälla omedelbart.

Det är här fråga om en avvägning mellan motstridiga intressen. Den enskilde har självfallet intresse av att utan dröjsmål få det bistånd som han enligt rättens bedömning behöver. Mot detta står det allmänna intresset av att inte genomföra ett beslut som kanske senare kan upphävas efter överklagande av socialnämnden. Detta kan dessutom drabba någon enskild som inte för talan i målet, t. ex. någon som annars hade fått en daghemsplats e. d. Nämnden har vidare som regel ingen möjlighet att återkräva bistånd som utgetts i avvaktan på beslut av högre rätt. I 33 § socialtjänstlagen finns uppräknat fall när bistånd får återkrävas. Ändring i högre rätt är inte nämnt. Enligt propositionen om socialtjänsten (prop. 1979/80:1 s. 544) får bistånd dessutom återkrävas om den enskilde utverkat biståndet genom ofullständi-

ga, oriktiga eller vilseledande uppgifter. Återbetalningsskyldighet föreligger då på allmänna skadeståndsrättsliga grunder.

När det gäller lämpligheten av omedelbar verkställighet av beslut om bistånd måste man vidare enligt utskottets uppfattning se till vilken typ av bistånd som är i fråga. Ekonomiskt bistånd till den enskildes löpande behov bör normalt sett betalas ut omedelbart. Det skall oftast täcka ett akut behov av hjälp. Biståndet bör också i allmänhet utgå omedelbart när det är fråga om en service som nämnden utan större olägenhet kan utge under en period och som kan dras in om högre rätt ändrar beslutet om bistånd, t. ex. färdtjänst eller hjälp i hemmet.

Undantag från en regel om omedelbar verkställighet måste dock kunna göras i vissa fall. Det gäller t. ex. om rättens beslut mera rör en principfråga än klagandens akuta behov av hjälp (jfr prop. s. 10). Ett mera omfattande ekonomiskt bistånd av engångskaraktär är ett annat exempel. Den enskilde har t. ex. begärt bistånd till en dyrbar nyanskaffning, till betalning av skulder och sanering av sin ekonomi e. d. Det kan då handla om stora summor. Det kan i sådana fall ofta vara rimligt att verkställigheten får anstå till dess beslutet vunnit laga kraft.

Det kan också finnas skäl för rätten att särskilt pröva verkställighetsfrågan när det är fråga om service som endast finns i begränsad omfattning i kommunen och som inte kan upphöra utan stor olägenhet för den enskilde, såsom plats på daghem eller servicehus för äldre. Rättens beslut att en viss person skall ha denna förmån innebär dessutom att någon annan får stå tillbaka. I praktiken är det knappast tänkbart att t. ex. låta ett barn börja i förskola omedelbart efter länsrättens beslut för att sedan om högre rätt upphäver beslutet låta platsen gå till ett annat barn.

Sammanfattningsvis anser utskottet att bistånd som regel bör utgå omedelbart efter rättens beslut men att det som ovan redovisats finns situationer när det allmänna intresset av att avvakta med verkställigheten kan väga tyngre. I dessa fall bör rätten ha möjlighet att förordna att biståndet inte behöver utgå förrän beslutet vunnit laga kraft.

Såväl propositionen som motionen ger enligt utskottets mening uttryck åt en likartad grundsyn i här aktuella frågor, nämligen att verkställighet bör ske omedelbart när den enskilde har ett akut behov av hjälp medan man i andra fall bör kunna överlåta åt domstolarna att pröva frågan om verkställighet i avvaktan på att domen vinner laga kraft. Propositionens förslag möjliggör emellertid ett hänsynstagande till omständigheterna i det individuella fallet samtidigt som det slår fast den viktiga huvudregeln om den enskildes rätt att omedelbart få det bistånd rätten funnit honom berättigad till. Denna lösning anser utskottet därför vara att föredra. De uttalanden som utskottet ovan gjort om tillämpningen av bestämmelsen tillgodoser i stor utsträckning syftet med motionen.

Utskottet tillstyrker med hänvisning till det anförda propositionens förslag i denna del och avstyrker motion 1983/84:2842.

Övriga propositionsförslag

Propositionen innehåller också förslag till reglering av verkställigheten av vissa andra beslut enligt socialtjänstlagen. Även i dessa fall föreslås att besluten skall gälla omedelbart men att en domstol kan förordna att dess beslut skall gälla först då det vunnit laga kraft.

Beträffande lagen (1980:621) med särskilda bestämmelser om vård av unga (LVU) samt lagen (1981:1243) om vård av missbrukare i vissa fall (LVM) föreslås att ett beslut om omedelbart omhändertagande skall upphöra att gälla när rätten avgör frågan om vård. För att inte avbrott i verkställigheten skall ske måste rätten besluta om omedelbar verkställighet av domen om vård.

I propositionen föreslås vissa andra tillägg till LVM. Några rör inledande sjukhusvård. Initiativet till sådan vård föreslås åvila socialnämnden, både när den enskilde är omedelbart omhändertagen och då beslut om vård föreligger. Det föreslås också att rätten skall kunna förordna om vård enligt LVM, även om missbrukaren under en kortare tid samtidigt vårdas enligt lagen (1966:293) om beredande av sluten psykiatrisk vård i vissa fall (LSPV). Handläggningen av beslut om omedelbara omhändertaganden berörs också. Tiden för rättens handläggning föreslås kunna förlängas från fyra dagar, som är huvudregel, till högst en vecka. Polismyndigheten skall vidta vissa åtgärder för att påskynda handläggningen. När länsrätten själv beslutar om omedelbart omhändertagande skall den tid rätten har på sig att avgöra målet om vård, en vecka, räknas från den dag då beslutet verkställdes. Som ett förtydligande föreslås vidare en uttrycklig bestämmelse att rätten skall kunna häva ett beslut om omedelbart omhändertagande, även efter det att rätten fastställt beslutet.

Slutligen föreslås beträffande LVM att mål där rätten prövar ett överklagat beslut om förlängning av vårdtiden skall handläggas av rätten där institutionen är belägen och inte som nu av den rätt som beslutat i frågan om vård.

Förutom nu redovisade förslag, som alla aktualiserats av socialberedningen, upptar propositionen förslag om förbud att inneha alkohol och andra berusningsmedel och om förverkande av dessa på socialtjänstens institutioner. Reglerna om omhändertagande av alkohol, om kroppsvisitering och om ytlig kroppsbesiktning som nu gäller för dem som är intagna enligt 1 § 2 stycket 2 LVU skall enligt förslaget kunna utsträckas att avse alla intagna på LVU-hem för särskilt noggrann tillsyn. Detta överensstämmer med vad som gäller enligt LVM. På andra landstingskommunala eller kommunala hem för vård eller boende föreslås att huvudmannen skall kunna besluta om förbud för de intagna att inneha alkohol och andra berusningsmedel. Om sådan egendom påträffas hos en intagen får den omhändertas.

Utskottet tillstyrker propositionen även i dessa delar.

Utskottets hemställan

Utskottet hemställer

1. beträffande *verkställighet av beslut enligt socialtjänstlagen*
   att riksdagen med avslag på motion 1983/84:2842 antar i propositionen framlagt förslag till ändring av 73 § socialtjänstlagen (1980:620),
2. beträffande *förslaget till ändring i socialtjänstlagen i övrigt*
   att riksdagen antar i propositionen framlagt förslag till lag om ändring i socialtjänstlagen i den mån det inte har behandlats under mom. 1,
3. att riksdagen antar i propositionen framlagt förslag till lag om ändring i lagen (1981:1243) om vård av missbrukare i vissa fall,
4. att riksdagen antar i propositionen framlagt förslag till lag om ändring i lagen (1980:621) med särskilda bestämmelser om vård av unga.

Stockholm den 15 maj 1984

På socialutskottets vägnar
INGEMAR ELIASSON

Närvarande: Ingemar Eliasson (fp), Evert Svensson (s), Göte Jonsson (m), John Johnsson (s), Kjell Nilsson (s), Blenda Littmarck (m), Stig Alftin (s), Ulla Tillander (c), Maria Lagergren (s), Anita Persson (s), Inga Lantz (vpk), Rosa Östh (c), Aina Westin (s), Bo Arvidson (m) och Gullan Lindblad (m).

Reservation

Verkställighet av beslut enligt socialtjänstlagen (mom. 1 i hemställan)

av Göte Jonsson (m), Blenda Littmarck (m), Ulla Tillander (c), Rosa Östh (c), Bo Arvidson (m) och Gullan Lindblad (m) som anser

dels att det avsnitt i utskottets yttrande på s. 6 som börjar med "Sammanfattningsvis anser" och slutar med "motion 1983/84:2842" bort ha följande lydelse:

Enligt utskottets uppfattning blir de akuta behoven i allmänhet tillgodosedda genom socialnämndens beslut. De beslut som överklagas hos länsrätt torde mestadels vara av mindre akut karaktär. Utskottet anser det därför rimligt att beslut om bistånd fattade av besvärsinstanser som huvudregel gäller först sedan de vunnit laga kraft. Om särskilda skäl föreligger måste dock rätten ha möjlighet att förordna att beslutet skall gälla omedelbart.

Utskottet tillstyrker således motion 1983/84:2842.

dels att utskottet under mom. 1 bort hemställa:

1. beträffande *verkställighet av beslut enligt socialtjänstlagen*

att riksdagen med anledning av propositionen och motion 1983/84:2842 antar följande lydelse av 73 § socialtjänstlagen (1980:620).

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*

73 §

Socialnämndens beslut överklagas hos länsrätten genom besvär, om nämnden har meddelat beslut i fråga om

bistånd enligt 6 §,
medgivande enligt 25 §,
förbud enligt 27 eller 28 § eller
eftergift enligt 37 §.

Besvär enligt första stycket får inte föras mot beslut i fråga om bistånd till annan.

När länsrätt eller kammarrätt har beslutat om bistånd enligt 6 § gäller beslutet först sedan det har vunnit laga kraft. Rätten får dock förordna att beslutet skall verkställas omedelbart.

Övriga beslut i frågor som avses i första stycket gäller omedelbart. En länsrätt eller kammarrätt får dock förordna att dess beslut skall verkställas först sedan det har vunnit laga kraft.

Vid handläggning i kammarrätt av mål om förbud enligt 28 § skall nämndemän ingå i rätten.

Bilaga

I proposition 1983/84:174 framlagda lagförslag, vilka tillstyrkts av utskottet

1. Förslag till
Lag om ändring i socialtjänstlagen (1980:620)

Härigenom föreskrivs i fråga om socialtjänstlagen (1980:620)

dels att nuvarande 76 § skall betecknas 77 §,

dels att 73 § skall ha nedan angivna lydelse,

dels att rubriken närmast före 75 § skall lyda "Böter m.m.",

dels att i lagen skall införas en ny paragraf, 76 §, av nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelse *Föreslagen lydelse*

73 §

Socialnämndens beslut överklagas hos länsrätten genom besvär, om nämnden har meddelat beslut i fråga om

bistånd enligt 6 §,
medgivande enligt 25 §,
förbud enligt 27 eller 28 § eller
eftergift enligt 37 §.

Besvär enligt första stycket får inte föras mot beslut i fråga om bistånd till annan.

Beslut i frågor som avses i första stycket gäller omedelbart. En länsrätt eller kammarrätt får dock förordna att dess beslut skall verkställas först sedan det har vunnit laga kraft.

Vid handläggning i kammarrätt av mål om förbud enligt 28 § skall nämndemän ingå i rätten.

76 §

I den mån huvudmannen för ett hem för vård eller boende, som drivs av landstingskommun eller kommun, beslutar det, får de som bereds vård där inte inneha alkohol eller andra berusningsmedel. Detsamma gäller i fråga om injektionssprutor eller kanyler, som kan användas för insprutning i människokroppen.

Om sådan egendom påträffas hos en intagen eller någon annanstans inom hemmet utan att det finns känd ägare till den, får den omhändertas. Den som förestår hemmet skall låta förstöra eller försälja egendomen enligt bestämmelserna om beslagta-

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
	gen egendom i 2 § 1 första stycket lagen (1958:205) om förverkande av alkoholhaltiga drycker m.m. Belopp som erhålls vid försäljning tillfaller staten.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1984.

2. Förslag till Lag om ändring i lagen (1981:1243) om vård av missbrukare i vissa fall

Härigenom föreskrivs att 2, 9, 10, 12, 21 och 33 §§ lagen (1981:1243) om vård av missbrukare i vissa fall skall ha nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
	2 §
Om någon till följd av fortgående missbruk av alkohol eller narkotika är i trängande behov av vård för att komma ifrån sitt missbruk och vårdbehovet inte kan tillgodoses enligt socialtjänstlagen (1980:620) eller annan lag, kan han oberoende av eget samtycke beredas vård enligt denna lag, förutsatt att också någon av de situationer som beskrivs i 3 § föreligger.	
	Om någon för kortare tid ges vård med stöd av lagen (1966:293) om beredande av sluten psykiatrisk vård i vissa fall, utgör inte detta hinder för att samtidigt meddela beslut om vård enligt denna lag.
	9 §
Polismyndigheten skall genast underställa länsrätten beslutet om omedelbart omhändertagande samt underrätta länsstyrelsen och socialnämnden om beslutet.	Polismyndigheten skall genast underställa länsrätten beslutet om omedelbart omhändertagande samt underrätta länsstyrelsen och socialnämnden om beslutet. *Innan beslutet underställs länsrätten skall polismyndigheten, om hinder inte möter, låta den omhändertagne få del av handlingarna samt underrätta honom om hans rätt att i länsrätten* *1. yttra sig skriftligen inom en viss angiven tid,* *2. begära muntlig förhandling,* *3. erhålla offentligt biträde enligt rättshjälpslagen (1972:429)* *samt även upplysa honom om att rätten kan komma att avgöra målet även om yttrande inte lämnas.*

Nuvarande lydelse

Rätten skall så snart det kan ske och senast inom fyra dagar från det att beslutet underställdes rätten pröva om omhändertagandet skall bestå. Om det inte finns skäl för omhändertagande skall rätten genast upphäva beslutet.

Har polismyndigheten beslutat om omedelbart omhändertagande efter det att länsstyrelsen har ansökt om vård, skall beslutet underställas den rätt som prövar frågan om vård. Härvid gäller bestämmelserna i andra stycket.

10 §

Om någon är omhändertagen enligt 8 § första stycket skall ansökan enligt 5 § ha kommit in till länsrätten inom en vecka från det länsrätten meddelade beslut att omhändertagandet skall bestå. Görs inte ansökan inom denna tid skall länsrätten upphäva beslutet om omhändertagande.

Beslut om omhändertagande *skall också upphävas om ansökan om vård avslås* eller den omhändertagne häktas.

12 §

Vården skall inledas på sjukhus om det anses lämpligt med hänsyn till den planerade vården i övrigt och förutsättningar för sjukhusvård är uppfyllda. Om någon under vårdtiden behöver sjukvård som inte kan ges genom hemmets försorg skall vården fortsätta på sjukhus.

Föreslagen lydelse

Rätten skall så snart det kan ske och senast inom fyra dagar från det att beslutet underställdes rätten pröva om omhändertagandet skall bestå. *Denna tid får förlängas till en vecka, om det på grund av någon särskild omständighet är nödvändigt.* Om det inte finns skäl för omhändertagande, skall rätten genast upphäva beslutet.

Har polismyndigheten beslutat om omedelbart omhändertagande efter det att länsstyrelsen har ansökt om vård, skall beslutet underställas den rätt som prövar frågan om vård. Härvid gäller bestämmelserna i *första stycket om underrättelse och upplysning till den omhändertagne samt i* andra stycket.

Om någon är omhändertagen enligt 8 § första stycket skall ansökan enligt 5 § ha kommit in till länsrätten inom en vecka från det länsrätten meddelade beslut att omhändertagandet skall bestå. Görs inte ansökan inom denna tid *eller finner länsrätten att det inte längre finns skäl för omhändertagandet,* skall länsrätten upphäva beslutet om omhändertagande.

Ett beslut om omhändertagande *upphör att gälla när rätten avgör frågan om vård enligt denna lag* eller *om* den omhändertagne häktas.

Vården skall inledas på sjukhus om det anses lämpligt med hänsyn till den planerade vården i övrigt och förutsättningar för sjukhusvård är uppfyllda. *Det åligger socialnämnden att föranstalta om sådan vård.* Om någon under vårdtiden behöver sjukvård som inte kan ges genom hemmets försorg skall vården fortsätta på sjukhus.

Den som är omhändertagen enligt 8 § skall utan dröjsmål beredas vård i ett sådant hem som avses i 11 § eller, i fall som avses i första stycket, på sjukhus. Det åligger socialnämnden att föranstalta om sådan vård sedan polismyndigheten har anmält omhändertagandet.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
21 §	
Mål enligt denna lag skall prövas skyndsamt.	
I mål om beredande av vård, där missbrukaren är omhändertagen enligt 8 §, skall länsrätten företa målet till avgörande inom en vecka från den dag då ansökan om vård kom in eller i fall som avses i 9 § tredje stycket, från den dag då underställningen skedde. Länsrätten får förlänga *denna tid* om det behövs ytterligare utredning eller om någon annan särskild omständighet gör det nödvändigt. Ett överklagat beslut om förlängning av vårdtiden skall av länsrätten företas till avgörande inom en vecka från den dag då besvären kom in.	I mål om beredande av vård, där missbrukaren är omhändertagen enligt 8 §, skall länsrätten företa målet till avgörande inom en vecka från den dag då ansökan om vård kom in eller, i fall som avses i 9 § tredje stycket, från den dag då underställningen skedde. *Om länsrätten har beslutat om omedelbart omhändertagande enligt 8 § andra stycket, skall målet företas till avgörande inom en vecka från den dag då beslutet verkställdes.* Länsrätten får förlänga *dessa tider* om det behövs ytterligare utredning eller om någon annan särskild omständighet gör det nödvändigt. Ett överklagat beslut om förlängning av vårdtiden skall av länsrätten företas till avgörande inom en vecka från den dag då besvären kom in.
33 §	
Med socialnämnden avses i denna lag socialnämnden i den kommun som enligt 3 § socialtjänstlagen (1980:620) har ansvaret för att den enskilde får det stöd och den hjälp som han behöver. Att överflyttning av ärenden till en annan socialnämnd kan ske i vissa fall framgår av 72 § socialtjänstlagen.	
Med länsstyrelsen avses i denna lag länsstyrelsen i det län inom vilket den ansvariga kommunen är belägen.	
Beslut om vård enligt 4 § och i anledning av omhändertagande enligt 8 § fattas av länsrätten i det län som anges i andra stycket. Den länsrätt som meddelade beslutet om vård beslutar också i frågor som avses i 27 § första stycket.	Beslut om vård enligt 4 § och i anledning av omhändertagande enligt 8 § fattas av länsrätten i det län som anges i andra stycket. Den länsrätt som meddelade beslutet om vård beslutar också i frågor som avses i 27 § första stycket. *Beslut av styrelsen vid ett hem som avses i 11 § om förlängning av vårdtiden enligt 16 § överklagas dock hos länsrätten i det län inom vilket hemmet är beläget.*

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1984.

I fråga om beslut om förlängning av vårdtiden som har överklagats före ikraftträdandet gäller äldre bestämmelser.

3 Förslag till
Lag om ändring i lagen (1980:621) med särskilda bestämmelser om vård av unga

Härigenom föreskrivs att 8 och 14 §§ lagen (1980:621) med särskilda bestämmelser om vård av unga skall ha nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelse *Föreslagen lydelse*

8 §

Om länsrätten fastställer ett beslut om omedelbart omhändertagande, skall socialnämnden inom fyra veckor från den dag då omhändertagandet verkställdes ansöka hos länsrätten om att den unge skall beredas vård med stöd av denna lag.

Omhändertagandet upphör, *om*

1. ansökan om vård inte har gjorts inom en tid som anges i första stycket,
2. *ansökan om vård inte bifalls,*
3. den unge häktas.

Omhändertagandet upphör

1. *om* ansökan om vård inte har gjorts inom den tid som anges i första stycket,
2. *när rätten avgör frågan om vård,*
3. *om* den unge häktas.

Om det inte längre finns skäl för omhändertagandet, skall socialnämnden besluta att detta genast skall upphöra. Sådant beslut kan meddelas också av den rätt som prövar fråga om vård med stöd av lagen.

14 §[1]

Den för vilken bestämmelserna i 13 § gäller får inte inneha alkoholhaltiga drycker eller andra berusningsmedel, injektionssprutor eller kanyler, som kan användas för insprutning i människokroppen, eller något annat som kan vara till men för vården eller ordningen vid hemmet. Påträffas sådan egendom hos den unge, får den omhändertas.

Om det anses påkallat får den unge kroppsvisiteras eller ytligt kroppsbesiktigas, när han kommer till hemmet, för kontroll att han inte bär på sig något som han inte får inneha där. Detsamma gäller om det under vistelsen i hemmet uppkommer misstanke att sådan egendom skall påträffas hos honom.

Kroppsvisitation och ytlig kroppsbesiktning får inte göras mer ingående än vad ändamålet med åtgärden kräver. All den hänsyn som omständigheterna medger skall iakttas. Om möjligt skall ett vittne närvara.

Bestämmelserna i första–tredje styckena skall gälla för alla som vårdas i ett sådant hem som avses i 12 §, om det är nödvändigt för att genomföra vården och upprätthålla ordningen vid hemmet och regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, socialstyrelsen medger det.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1984.

[1] Senaste lydelse 1982:403.